

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۹/۰۱

مجله مدیریت فرهنگی

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۲/۰۵

سال هفدهم / شماره ۶۰ / تابستان ۱۴۰۲

طراحی مدل سنجش سواد اطلاعاتی خبرنگاران

عباس دویران کشاورزی

دانشجوی دکتری رشته مدیریت و برنامه‌ریزی فرهنگی، واحد خوراسگان، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران.

نصرت‌اله شادنوش

استادیار، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران (نویسنده مسئول).

n.shadnoush@gmail.com

مجتبی شاهنوشی فروشانی

استادیار، واحد خوراسگان، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران.

چکیده

هدف پژوهش: هدف این تحقیق، طراحی مدل سنجش سواد اطلاعاتی خبرنگاران است.

روش تحقیق: این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر ماهیت، اکتشافی و از نظر شیوه گردآوری و تحلیل اطلاعات، توصیفی و از نوع پیمایشی است. جامعه آماری در حوزه کیفی شامل اساتید و متخصصان عرصه خبر بودند که به صورت هدفمند انتخاب شده و با استفاده از روش دلفی، عوامل و مولفه‌های سواد اطلاعاتی خبرنگاران شناسایی شدند. جامعه آماری بخش کمی، کلیه خبرنگاران سازمان‌های خبری بودند که به روش نمونه‌گیری تصادفی انتخاب شده است.

یافته‌ها: پاسخ دهندگان در مجموع ۷ عامل برای سواد اطلاعاتی و ۳۰ مولفه برای سواد اطلاعاتی مطرح کردند و نتایج حاصل از بخش کمی نشان می‌دهد که استانداردهای فناوری اطلاعات، ابزارهای ارزیابی سواد اطلاعاتی، مهارت‌های سواد اطلاعاتی، عوامل شخصی، عوامل منطقه‌ای، عوامل منطقه‌ای محیط اطلاعاتی بر سواد اطلاعاتی تأثیر دارد و سواد اطلاعاتی بر پیامدهای سواد اطلاعاتی نوآوری سازمانی، اثربخشی، اعتماد، عملکرد مدیریتی تأثیر دارد.

نتیجه‌گیری: برای ارتقای کارآمدی خبرنگاران، سنجش سواد اطلاعاتی آنها، مهم و راهبردی است و این مدل می‌تواند، سطح سواد اطلاعاتی خبرنگاران در سازمان‌های خبری را سنجش نماید.

کلید واژه‌ها: دانشجو معلمان تربیت بدنی، الگوی فرهنگی توسعه حرفه‌ای، دانشگاه فرهنگیان.

مقدمه

اطلاعاتی تلقی شود، باید توانایی تشخیص اینکه چه زمانی به اطلاعات نیاز دارد و نیز توانایی جایابی، دسترسی، ارزیابی و استفاده مؤثر از اطلاعات مورد نیاز را داشته باشد. در نهایت، باسوادان اطلاعاتی کسانی هستند که آموخته‌اند چگونه بیاموزند، زیرا می‌دانند که چگونه اطلاعات نظم یافته است و چگونه می‌توان آن را جستجو کرد. افراد باسواد اطلاعاتی کسانی هستند که آموخته‌اند چگونه یاد بگیرند، زیرا می‌دانند که اطلاعات چگونه سازماندهی می‌شود و چگونه می‌توان اطلاعات را یافت و چگونه می‌توان به شیوه‌ای از اطلاعات استفاده کرد که دیگران نیز بتوانند از آنان بیاموزند. این افراد، همواره برای یادگیری مادام‌العمر مهیا هستند.

امروزه شاهد تغییرات فزاینده‌ای در نظام عرضه و دریافت اطلاعات هستیم که در این میان، خبرنگاران بیشتر از سایر افراد، همواره در معرض و مواجه با این نظام عرضه و دریافت اطلاعات هستند. همچنین به دلیل پیچیدگی‌های رو به افزایش نظام مذکور، خبرنگاران با گزینه‌های اطلاعاتی متعددی در پژوهش‌های خبری، محل کار و زندگی شخصی یا سازمانی روبرو هستند. علاوه بر آن، با پیدایش رسانه‌های جدید، انسان امروزی بویژه سازمان‌های خبری و خبرنگاران در معرض انبوهی از ابزار و مجاری ارتباطی قرار گرفته‌اند. از سوی دیگر، کمیت فزاینده و وجود بعضاً کیفیت نامطمئن اطلاعات، چالش‌های نوینی را از نظر دستیابی، ارزیابی، درک و استفاده از رسانه‌های جدید، فراروی خبرنگاران قرار داده است. در سال‌های قبل که هنوز خبری از شبکه‌های اجتماعی در فضای مجازی نبود، کارکرد و وظیفه روابط عمومی و رسانه‌ها مشخص‌تر بود اما امروزه با گسترش این شبکه‌ها به یکباره شاهد تغییرات زیادی شده‌ایم. در این فضا هر کدام از روابط عمومی‌ها در قامت یک خبرنگار حاضر شده و جلوتر از خبرنگاران خبر تولید می‌کنند، عکس می‌گیرند و منتشر می‌کنند. البته در این میان هستند روابط عمومی‌هایی که بدون تخصص لازم و تنها از سر ناچاری به کار در این بخش سخت دستگاه‌ها به کار روابط عمومی گمارده شده و حتی برای نوشتن اخبار ساده دستگاه خود از رسانه‌های نزدیک

امروزه توانایی استفاده و درک فن‌آوری اطلاعات ضروری است و کلیدی برای تحقق یادگیری مادام‌العمر می‌باشد. علاوه بر آن، ارتباطات از راه دور از طریق فن‌آوری‌های نوین در حال افزایش است که در آن سوادهای جدید از جمله سواد اطلاعاتی، سواد رایانه‌ای و سواد فن‌آوری یکی از ضروریات قرن حاضر می‌باشد. هدف نهایی سواد اطلاعاتی، نه تنها توزیع و ترویج دانش است؛ بلکه در جریان تولید دانش و در مجموع به بهره‌وری سیستم نیز کمک می‌کند. سواد اطلاعاتی، مجموعه مهارت‌های لازم برای جست و جو، بازیابی و استفاده مؤثر از منابع اطلاعاتی مختلف است. افرادی که این مهارت‌ها را دارد می‌توانند نیاز اطلاعاتی خود را به درستی تشخیص دهند. منابع لازم برای رفع این نیاز را شناسایی کنند و با تدوین راهبردهای لازم و مناسب در این منابع به جست و جو، شناسایی و گزینش اطلاعات بپردازند؛ یعنی، آنان قادرند نتایج این جست و جو را نقادانه ارزیابی کنند و مناسب‌ترین گزینه را انتخاب نموده، ارزش اطلاعاتی منابع را برای رفع نیاز اطلاعاتی خود تشخیص دهند. در ضمن می‌توان اطلاعات به دست آمده را با دانش قبلی خود پیوند دهند که این پیوند، به تولید دانش جدید منجر می‌گردد. البته آنان در تمام مراحل این فرآیند، ملاحظات قانونی و اجتماعی و اخلاقی مربوط به استفاده و تولید اطلاعات را رعایت می‌کنند و در نهایت، می‌توانند دانش خود را به شایستگی و در سطح گسترده‌ای در اختیار دیگران قرار دهند.

مهارت‌های سواد اطلاعاتی به عنوان ابزاری مهم، مهارت‌های تفکر سطح بالا و حل مسئله را در افراد تقویت می‌سازند و آنها را برای توصیف و تشریح مسئله اطلاعاتی، یافتن بهترین منابع اطلاعاتی، یافتن یک راهبرد جستجوی موفق، ارزیابی اطلاعات بازیابی شده و در نهایت، ترکیب و سازماندهی اطلاعات و عقاید به منظور حل مسئله یاری می‌دهند. همچنین از دیدگاه کمیته سواد اطلاعاتی انجمن کتابداران ایالات متحده، برای اینکه فرد بتواند باسواد

به آن می‌باشد عبارت است از: مدل سنجش سواد اطلاعاتی در سازمان‌های خبری، چگونه الگویی است؟

ادبیات پژوهش

۱- فناوری اطلاعات

عصر کنونی به عنوان عصر اطلاعات یا دانایی نام گرفته است. در این عصر، فناوری اطلاعات به عنوان یک راهبرد یا طرز تفکر جدید، تمام ابعاد زندگی بشر را تحت تأثیر قرار داده است. سازمان‌ها نیز نهادهایی هستند که بطور شدیدی تحت تأثیر فناوری اطلاعات قرار گرفته‌اند به گونه‌ای که تصویر سازمان امروزی بدون فناوری اطلاعات و کاربرد آن غیرممکن است. امروزه وضعیت فناوری اطلاعات در یک کشور به عنوان شاخصی برای برآورد توسعه یافتگی آن کشور به حساب می‌آید [۱]. فناوری اطلاعات به طور فزاینده و قابل توجهی بخشی از اکثر سازمان‌ها است [۲]. فناوری اطلاعات مجموعه‌ای از افکار تولید شده است که به وسیله مکانیسم‌های سخت‌افزاری در اختیار افراد و سازمان‌ها قرار می‌گیرد و نقش عمده‌ای را در توسعه اثربخشی سازمانی ایفا می‌کند لذا مدیران امروزی با آگاهی کامل، سازمان‌های خود را در معرض تغییر و توسعه در زمینه‌های خط‌مشی، ساختار و رفتارهای انسانی و مهم‌ترین آن، فناوری اطلاعات قرار می‌دهند و با شناسایی موانع کاربردی فناوری اطلاعات یکی از مهم‌ترین دلایل تمایز سازمان‌ها از یکدیگر که درجه به کارگیری فناوری اطلاعات توسط آنها در فعالیتهای سازمانی است را در سازمان خود بهینه سازی می‌نمایند [۱]. توسعه فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات موجب افزایش قابلیت‌ها و کاهش هزینه‌های انتشار محتوا شده و از طرف دیگر افزایش میزان تعامل‌پذیری رسانه‌های سنتی را در بر داشته است [۳].

۲- سواد اطلاعاتی

سواد اطلاعاتی از دیدگاه وبر و جانسون^۱ (۲۰۰۲): "سواد اطلاعاتی به معنای توانایی در اتخاذ رفتار اطلاع‌یابی مناسب به منظور شناسایی اطلاعات مورد نیاز برای تأمین

کمک می‌گیرند. در واقع در شرایط دشوار اقتصادی امروز که نفس کشیدن برای بسیاری از مطبوعات سخت شده، این تعامل بین خبرنگار و روابط عمومی پیچیده‌تر شده است. بنابراین دانستن روش‌های جدید برای جمع‌آوری، تحلیل و استفاده از اطلاعات یعنی همانا سواد اطلاعاتی، برای خبرنگاران بسیار ضروری است. یک خبرنگار با سواد اطلاعاتی، کسی است که می‌داند اطلاعات، چگونه و کجا یافت می‌شود و چگونه آن را پردازش و به دیگران عرضه نماید و مهم‌تر آنکه بتواند اطلاعات مورد نیاز را بیابد. بنابراین هدف تحقیق حاضر، طراحی مدل سنجش سواد اطلاعاتی خبرنگاران است. میزان سواد اطلاعاتی خبرنگاران که همواره در معرض اطلاعات چند گانه و تغییرات فناوری هستند، اهمیت بسزایی دارد تا با توجه به سرعت تبادل اطلاعات، قادر به دسترسی، درک، قضاوت و بهره‌گیری از اطلاعات باشند و در عرصه انتشار اخبار از هم‌تایان خود عقب نیفتند. در این راستا برای برقراری و توسعه سواد اطلاعاتی خبرنگاران، لازم است که سواد اطلاعاتی خبرنگاران در ایران مورد توجه و تجزیه و تحلیل همه جانبه قرار گیرد. در این پژوهش به ارزیابی و ارائه الگویی جهت سنجش سواد اطلاعاتی خبرنگاران پرداخته می‌شود. در واقع تجربه جهانی حاکی از آن است اگر پالایش خبرنگاران به طور حقیقی اتفاق بیفتد، خبرنگاران به جایگاه واقعی و شایسته خود دست می‌یابند. اما به رغم این وضعیت به نظر می‌رسد که سنجش سواد اطلاعاتی با محدودیت‌های بسیاری مواجه بوده و کشور ما کمتر توانسته به مزیت‌های موردنظر در این زمینه دست یابد. لذا این پژوهش در جهت پاسخگویی به مسائلی است که می‌توان آن را از دغدغه‌های مدیران فرهنگی، رسانه‌ها و پژوهشگران دانست:

۱- عوامل و مولفه‌های سنجش سواد اطلاعاتی

خبرنگاران چیست؟

۲- روابط بین عوامل و مولفه‌های سنجش سواد

اطلاعاتی خبرنگاران چگونه است؟

بنابراین سوال اساسی که این تحقیق بدنبال پاسخگویی

تولید ارتباط در شکل‌های مختلف است [۸]. در امر آموزش سواد رسانه‌ای، نه دولت، نه صنعت رسانه و نه هیچ مدرسه و انجمنی نمی‌تواند به تنهایی به رشد و توسعه سواد رسانه‌ای کمک کند. اگر هر یک از این سازمان‌ها به طور مجرد و مستقل و جزیره‌ای بخواهند به کار خود ادامه دهند، حل کردن ابهام و مفاهیم مربوط به سواد رسانه‌ای امکان پذیر نخواهد بود. بنابراین آموزش سواد رسانه‌ای نیازمند همکاری همه جانبه و نظام مند دولت، مدارس و صنایع رسانه‌ای و مؤسسات مردم نهاد است [۹]. هدف سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی رشد تفکر انتقادی و مهارت‌های یادگیری مادام‌العمر برای اجتماعی شدن و داشتن شهروندان فعال است [۱۰].

لازم است برای آموزش سواد رسانه‌ای در آموزش و پرورش، ابعاد آن مشخص شود. همچنین در حوزه سواد اطلاعاتی جای کار زیادی وجود دارد. سازمان یونسکو به عنوان نهادی برای بحث و تبادل نظر در مورد مسائل اجتماعی و فرهنگی در سطح جهان، با برگزاری اجلاس متعدد منطقه‌ای و بین‌المللی، به بررسی پیامدهای اخلاقی و اجتماعی جامعه اطلاعاتی پرداخته و تلاش می‌کند اصول و قواعد حاکم بر فضای رایانه‌ای و دسترسی به نقاط مشترک و تفاهم بین‌المللی را تسهیل کند. فناوری‌های نوین اطلاعاتی و ارتباطی، شرایط دسترسی به اطلاعات و بهره‌مندی از آن را به ویژه در عرصه عمومی اطلاعات به گونه‌ای بنیادی تغییر می‌دهند. یونسکو با تنظیم و تدوین سیاست‌ها و برنامه‌های خاص، گسترش دسترسی جهانی به اطلاعات را تشویق کرده است و از طرح‌های ملی در زمینه حفاظت، نگهداری، افزایش دسترسی و انتشار گسترده‌تر اطلاعات و دانش حمایت می‌کند. در این میان دسترسی جوامع محلی به اطلاعات به ویژه با محتوای بومی نیز مورد توجه خاص یونسکو است. این سازمان در راستای آموزش سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی، روش‌های مختلفی را از تجربه کشورهای مختلف جهان جمع‌آوری کرده است [۸].

۴- خبرنگار

نیازهای اطلاعاتی است، بطوری که دسترسی به اطلاعات مورد نظر، به استفاده صحیح، اخلاقی و موثر از اطلاعات در جامعه منجر شود. اطلاعات مورد نیاز ممکن است از طریق هر کانال یا رسانه‌ای که میسر باشد، بدست آید" [۴].

در سال ۲۰۱۶ تعریف جدیدی از سواد اطلاعاتی ارائه شده است: «سواد اطلاعاتی مجموعه‌ای از توانمندی‌ها، فعالیت‌ها و جلوه‌هاست (بازتاب) که بر ارتقای فهم افراد از فضای اطلاعاتی متمرکز است و با مهارت‌های بازیابی، تحلیل و کاربرد داده، اطلاعات و دانش در می‌آمیزد تا با مشارکت اخلاقی در جوامع آموزشی و علمی، پاسخگویی پرسش‌ها باشد و پرسش‌های نو و دانش جدیدی را ایجاد کند» [۵].

تسلط به مهارت‌های سواد اطلاعاتی برای حرکت هدفمند در میان حجم انبوه اطلاعات موجود و دستیابی به جامعه اطلاعاتی فعال و موثر، یکی از ضرورت‌های مهم و اجتناب‌ناپذیر عصر حاضر قلمداد می‌شود. این مهم باعث شده تا آموزش و فراگیری مهارت‌های سواد اطلاعاتی در همه جوامع و در میان همه اقشار به ضرورتی انکارناپذیر تبدیل شود. مسلط شدن به این حرکت هدفمند، بدون در نظر داشتن نقش کتابخانه‌های عمومی، به عنوان یکی از مجاری مهم ارائه و بازنمایی دانش و اطلاعات، امکان‌پذیر نیست [۶]. مطالعات سواد اطلاعاتی نشان داده است که افراد جامعه تحصیلات تکمیلی، از منابع مختلف برای انجام تحقیق استفاده می‌کنند و معمولاً منابع اینترنتی را بیش از منابع کتابخانه‌ای سنتی انتخاب می‌کنند [۷].

۳- سواد رسانه‌ای

سواد رسانه‌ای یعنی درک و استفاده از رسانه‌های جمعی به صورت قاطعانه یا غیرقاطعانه، از جمله درک آگاهانه و انتقادی از رسانه‌ها، تکنیک‌هایی که آنها به کار می‌گیرند و اثرات آن. هم چنین توانایی خواندن، تجزیه و تحلیل، ارزیابی و تولید ارتباط در شکل‌های مختلف رسانه‌ها (به عنوان مثال تلویزیون، چاپ، رادیو، کامپیوتر و غیره). درک دیگر از این اصطلاح، توانایی رمزگشایی، تجزیه و تحلیل، ارزیابی و

درست، دقیق و معتبر باشد و در درستی اخباری که به دست می‌آورند، پژوهش و اندیشه کنند. خبرنگاران نباید حقیقتی را عمداً تحریف یا خراب کنند و نیز هیچ‌گونه مطلبی را نباید از دید مردم پنهان نگهدارند (پایگاه آموزشی و تخصصی خبرنگاران) [۱۱].

پژوهش‌های بسیاری حاکی از اثر رسانه‌های اجتماعی بر رفتار حرفه‌ای و عملکرد خبرنگاران در رسانه‌های خبری هستند. تنش‌هایی که برای صحنه‌گذاری بر اخبار، بی‌طرفی و مشارکت‌جویی در این شکل جدید از رسانه‌های خبری وجود دارد، از جمله این اثرات است. به عبارتی، این چرخه فشرده شده تولید و ارائه خبر، وظیفه مهم خبرنگار را در تهیه اخبار صحیح، دقیق و قابل اعتماد، با تردید روبه رو کرده است [۱۲].

در ساده‌ترین تعریف، خبرنگار کسی است که به حرفه خبرنگاری مشغول است؛ یعنی خبر و گزارش‌های خبری را برای چاپ در روزنامه‌ها، مجله‌ها و نشریات و یا برای پخش از رادیو، تلویزیون و یا اینترنت، گردآوری، انتخاب و ارائه می‌کند یا بر انجام این کارها نظارت دارد. خبرنگاران مطبوعات، یعنی خبرنگارانی که برای رسانه‌های چاپی کار می‌کنند. خبرنگار کسی است که با اتکا به ذوق و استعداد شخصی، پس از گذراندن دوره آموزش تخصصی و همچنین با توجه به مسئولیت اجتماعی که این پیشه بر گردن او می‌گذارد، وظیفه بدست آوردن، آماده کردن، گردآوری و سامان دادن اخبار و انتقال آنها را با وسایل ارتباط جمعی (مطبوعات، رادیو، تلویزیون و خبرگزاری) به مخاطبان بر گردن دارد. بر پایه اعلامیه سازمان یونسکو، خبرنگاران باید کوشش کنند تا اخباری که در اختیار عموم می‌گذارند،

جدول ۱- جدول خلاصه پژوهش‌های داخلی و خارجی

نویسنده و سال	عنوان	نتایج
اسماعیل زاده و حسن زاده در سال ۱۳۹۷ [۱۳]	بررسی تأثیر سواد اطلاعاتی کاربران بر صحت اطلاعات منتشره در شبکه‌های اجتماعی مجازی	بین میزان توجه به صحت اطلاعات منتشره در این شبکه‌ها از سوی کاربران گروه یک و دو رابطه معناداری وجود دارد که شدت کمی دارد.
خاوری و همکاران در سال ۱۳۹۶ [۱۴]	بررسی تأثیر سواد اطلاعاتی اعضای هیأت علمی بر چابکی سازمان دانشگاهی	یافته‌های تحقیق نشان داد که سطح چابکی سازمانی واحدهای دانشگاهی و سواد اطلاعاتی اعضای هیأت علمی از متوسط بالاتر است. همچنین، سواد اطلاعاتی اعضای هیأت علمی تأثیر مثبت و معنا داری بر چابکی سازمانی دانشگاهی دارد.
شفیعی نیک‌آبادی و صفوی جهرمی در سال ۱۳۹۶ [۱۵]	بررسی تأثیر استفاده از ابزارهای فن‌آوری اطلاعات بر سواد اطلاعاتی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه‌های سراسری ایران	مهم‌ترین یافته این پژوهش، کارآمد بودن استفاده از ابزارهای فن‌آوری اطلاعات در سواد اطلاعاتی دانشجویان تحصیلات تکمیلی است، به طوری که افزایش استفاده از ابزارهای معرفی شده در این پژوهش، باعث افزایش سواد اطلاعاتی دانشجویان می‌شود.
طیرسا و همکاران در سال ۱۳۹۵ [۱۶]	بررسی تأثیر سواد اطلاعاتی کارکنان بر چابکی سازمان	یافته‌های پژوهشی نشان می‌دهد که تأثیر تمامی مؤلفه‌های سواد اطلاعاتی اعم از: تشخیص ماهیت و وسعت اطلاعات، دسترسی مؤثر و کارا به اطلاعات، ارزیابی اطلاعات و منابع آنها و تلفیق اطلاعات انتخاب شده به دانش قبلی، استفاده از اطلاعات برای رسیدن به منظوری خاص و آشنایی با موارد حقوقی، بر چابکی سازمان به صورت معنی‌داری مثبت ارزیابی می‌شود.

<p>نتایج تحقیق نشان می‌دهد سطح مهارت دانشجویان در شایستگی‌های سواد اطلاعاتی، براساس یک برنامه سواد اطلاعاتی پیش ساخته، مورد آزمایش قرار گرفت. سطح مهارت در شایستگی‌های سواد اطلاعاتی بعد از برنامه سواد اطلاعاتی بالاتر بود. بهترین نتیجه در جستجوی اطلاعات بدست آمد و بدترین نتایج در ارزیابی کیفیت منابع یافت شد. برنامه سواد اطلاعاتی در آگاهی دانشجویان از لزوم تسلط بر شایستگی‌های سواد اطلاعاتی کمک می‌کند.</p>	<p>ارزیابی اجزای سواد اطلاعاتی در دانشجویان کارشناسی در اسلونی: یک مطالعه تجربی</p>	<p>پیترمنسی و سبیجن در سال ۲۰۱۷ [۱۷]</p>
<p>سواد اطلاعاتی با افزایش معنی‌داری در مدت زمان طولانی افزایش یافته و بالاترین میزان تأخیر در پس آزمون بود که اثرات طولانی مدت آموزش سواد اطلاعاتی را نشان می‌دهد. در عین حال اختلاف در سواد اطلاعاتی بین گروه آزمایش و گروه کنترل به نفع گروه آزمایش در حال افزایش بود. نتایج نشان داد نقش مهمی از آموزش سواد اطلاعاتی در رشد سواد اطلاعاتی دانشجویان با گذشت زمان نشان داده شده است.</p>	<p>بررسی ارزیابی آموزش سواد اطلاعاتی دانشجویان روانشناسی سال اول</p>	<p>کاوسیک و همکاران در سال ۲۰۱۶ [۱۸]</p>

۵- چهارچوب نظری پژوهش

اینترنت به عنوان عمده‌ترین ابزار تولید و توزیع اطلاعات، مفهوم انتشار را به کلی تغییر داده و محیط اطلاعاتی را از نظر کثرت و نوع، بسیار پیچیده کرده است؛ به طوری که امروزه اطلاعات در حجم زیاد و با تنوع گسترده‌ای تولید می‌شود. همه افراد چه در محیط سازمانی و چه در محیط کسب و کار، با چالش مواجه شده‌اند که در میان انبوه اطلاعات، چگونه دست به انتخاب بزنند و از صحت و سقم آن اطمینان یابند. علاوه بر این، مسئله ارزیابی درجه اهمیت اطلاعات و نیز مسئله جایابی اطلاعات، مشکل عمده‌ای است که چالش برانگیز شده است. تنها زیاد بودن اطلاعات باعث نمی‌شود که مردم آگاه و با سواد شوند؛ این مسئله نیاز به یادگیری مادام‌العمر دارد که با توسعه سواد اطلاعاتی مرتبط است. بدون داشتن سواد اطلاعاتی، اصل یادگیری دستخوش اختلال خواهد شد. با داشتن سواد اطلاعاتی، افراد می‌توانند دامنه پژوهش خود را گسترش دهند، خودمدرتر گردند و نظارت بیشتری بر یادگیری خود داشته باشند [۱۶].

با ظهور قرن بیست و یکم، مراکز آموزشی از سویی در حال گذر از فرآیند آموزشی به فرایند یاددهی یادگیری هستند که در این فرآیند، فراگیران با فرصت‌ها و

چالش‌هایی روبرو هستند که برای برطرف کردن چالش‌ها و استفاده از فرصت‌ها باید دارای توانایی‌ها و مهارت‌هایی باشند که آنها را فعال و خود راهبر سازد. به گونه‌ای که مسئولیت یافتن اطلاعات برای حل مسائل‌شان را برعهده گرفته و این اطلاعات را در زندگی شخصی، تحصیلی و شغلی به کار گیرند [۱۹].

[۲۰] در پژوهشی به بررسی وضعیت سواد اطلاعاتی کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان فارس با توجه به استانداردهای سواد اطلاعاتی پرداخته شد. با توجه به نتایج آزمون‌های آماری می‌توان گفت که سن و سابقه کار بر سواد اطلاعاتی کتابداران تأثیرگذار بوده است. بین سواد اطلاعاتی کتابداران فارغ‌التحصیل در رشته کتابداری و غیرکتابداری، تفاوت معنی‌داری وجود داشت. نوع مدرک تحصیلی بر سواد اطلاعاتی کتابداران تأثیرگذار بود و کتابداران دارای مدرک بالاتر نسبت به سایرین از سواد اطلاعاتی بیشتری برخوردار بودند. کتابداران کتابخانه‌های عمومی از نظر میزان آشنایی با زبان انگلیسی در سطح پایینی قرار داشتند.

امروزه بخشی از فرآیند آموزش، از طریق ابزارهای فن‌آوری اطلاعات انجام می‌شود، [۱۵] در مقاله‌ای به بررسی تأثیر استفاده از ابزارهای فن‌آوری اطلاعات بر سواد

تغییرات در خودکارآمدی فناوری اطلاعات و ارتباطات را توضیح می‌دهند. علاوه بر این، خودکارآمدی و زمینه‌های اقتصادی و اجتماعی نقش مهمی در فهم کامپیوتری و اطلاعات دانشجویان دارد [۲۳].

سواد اطلاعاتی سازمانی، مهارت‌هایی را در بر می‌گیرد که کارکنان یک سازمان برای انجام کارهای روزمره و وظایف محوله خود به آنها نیاز دارند تا اولاً در جریان فرایند انجام بهینه کار خود قرار گیرند. ثانیاً با تغییرات درون سازمانی و برون سازمانی هم گام شوند. ثالثاً در کار خود، اصل نوآوری، ابتکار، اشتراک دانش تخصصی و یادگیری از دیگران را رعایت کنند تا در نتیجه، سازمان بهتر بتواند به اهداف خود دست یابد. "نیک‌پور" و همکاران در سال ۱۳۹۱ در مقاله‌ای به بررسی رابطه بین سواد اطلاعاتی کارکنان و اثربخشی سازمانی در سازمان‌های دولتی شهرستان کرمان پرداختند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که بین سواد اطلاعاتی کارکنان و شاخص‌های آن یعنی تشخیص نیاز اطلاعاتی، مکان‌یابی اطلاعات، ارزیابی اطلاعات، استفاده موثر از اطلاعات و اثربخشی سازمانی، رابطه‌ای معناداری وجود دارد [۲۴].

با بررسی‌های انجام شده روی مراجع معتبر، مقالاتی در زمینه سواد اطلاعاتی ارائه گردیده است. اگر چه الگوهایی در خصوص سواد اطلاعاتی ارائه شده‌اند اما در رابطه با سنجش سواد اطلاعاتی خبرنگاران، مدل جامعی ملاحظه نشده است. در این پژوهش سعی خواهد شد مدل جامع سنجش سواد اطلاعاتی به گونه‌ای نوین در سازمان‌های خبری ایران ارائه گردد. بدین منظور مدل‌های سنجش سواد اطلاعاتی مختلف به عنوان پیشینه تحقیق مورد مطالعه قرار می‌گیرد و با توجه به نظر خبرگان و بررسی اسناد و مدارک موجود، متغیرها شناسایی می‌گردند سپس متغیرهای تاثیرگذار بر سواد اطلاعاتی غربال و روابط بین آنها سنجیده می‌شود.

اطلاعاتی افراد جامعه تحصیلات تکمیلی سازمان‌های سراسری ایران پرداخته شد. مهم‌ترین یافته این پژوهش، کارآمد بودن استفاده از ابزارهای فن‌آوری اطلاعات در سواد اطلاعاتی افراد جامعه تحصیلات تکمیلی است، به طوری که افزایش استفاده از ابزارهای معرفی شده در این پژوهش، باعث افزایش سواد اطلاعاتی افراد جامعه می‌شود.

عناوین بسیاری برای توصیف مهارت‌های اطلاعاتی و فن‌آوری مانند سواد اطلاعاتی، سواد رایانه‌ای، سواد دیجیتال و سواد فن‌آوری اطلاعات استفاده می‌شوند. "اندرسون" دریافت که جست‌وجوی اطلاعات، یک مهارت سیاسی و اجتماعی است و مانند مهارت خواندن و نوشتن به فعالیت‌های انسانی مرتبط است و تأکید بر فهم اجتماعی دارد. "هنکاک" و "رش" معتقدند که افراد جامعه بدون مهارت‌های سواد اطلاعاتی قادر نیستند هنگامی که از مواد آنلاین برای یادگیری و تکلیف درسی و پروژه‌های انفرادی استفاده می‌کنند، به طور موثری مطالعات خود را تنظیم کنند. "نوکاریزی" و "دهقانی" در سال ۱۳۹۲ در مقاله‌ای به بررسی تأثیر مهارت‌های سواد اطلاعاتی بر خودکارآمدی افراد جامعه سازمان‌های شهرستان بیرجند پرداختند. براساس یافته‌های این مطالعه، ارتباط مثبت و قوی میان سطوح مهارت‌های سواد اطلاعاتی و باور خودکارآمدی افراد جامعه وجود دارد [۲۱].

استانداردها و رهنمودهای سواد اطلاعاتی، ویژگی‌های لازم در مورد دانش و مهارت مورد نیاز برای کشف حقایق با هدف حل مشکلات و مسائل فردی در اختیار قرار می‌دهد. داشتن سطح بالاتری از خودکارآمدی فناوری اطلاعات و ارتباطات افراد جامعه، ناشی از سطح سواد اطلاعاتی بالاتر است. در راستای رسیدن به اهداف کوتاه مدت و کلان یادگیری الکترونیک، سواد اطلاعاتی به عنوان یک زیرساخت می‌تواند مورد بررسی قرار گیرد [۲۲]. هات لویک^۲ و همکاران (۲۰۱۸) نشان دادند، تجربه از فناوری، یادگیری مستقل و زمینه‌های اجتماعی و اقتصادی،

جدول ۲- عوامل و مولفه‌های سواد اطلاعاتی خبرنگاران

ابعاد	مولفه	منابع
محیط اطلاعاتی	تسهیلات کامپیوتر، استفاده از اینترنت	[۲۵]، [۲۶]
عوامل شخصی	سن، سابقه خدمت، تحصیلات جنسیت، درجه، جایگاه اجتماعی و اقتصادی	[۲۴]، [۲۵]
عوامل منطقه ای	منطقه محل سکونت، منطقه محل کار خبرنگار	[۲۵]
ابزارهای ارزیابی سواد اطلاعاتی	دانش و شناخت ارزیابی سواد اطلاعاتی، عملکرد و شیوه‌های ارزیابی سواد اطلاعاتی، نگرش نسبت به سواد اطلاعاتی، نیاز اطلاعاتی، دسترسی به اطلاعات، استفاده از اطلاعات قانونی و اخلاقی	[۲۴]، [۲۷]، [۲۶]
مهارت‌های سواد اطلاعاتی	یادگیری الکترونیکی، فعالیت‌های تفکر، کاربرد فناوری اطلاعات، ارتباطات اطلاعاتی	[۲۸]، [۲۹]، [۲۶]، [۳۰]، [۳۱]
استانداردهای فناوری اطلاعات	برنامه‌ریزی و مفاهیم فناوری، برنامه‌ریزی و طراحی تجربه و محیط‌های یادگیری، بهره‌وری و شیوه‌های حرفه‌ای، موضوعات انسانی، اجتماعی، قانونی و اخلاقی، استفاده از فناوری اطلاعات، خودکارآمدی فناوری اطلاعات	[۳۰]، [۳۲]، [۳۳]، [۲۶]
پیامدهای سواد اطلاعاتی	نوآوری سازمانی، اثربخشی، اعتماد، عملکرد مدیریتی	[۲۴]، [۲۶]، [۳۴]، [۳۵]

روش شناسی پژوهش

روش تحقیق حاضر ترکیبی است که در آن از روش‌های کمی و کیفی به صورت توأمان استفاده شده است. در این تحقیق با مرور مبانی نظری متعدد، چارچوب مناسبی برای بررسی و مطالعه مساله تحقیق به دست آمده است. سپس از داده‌های کیفی به منظور توسعه و بومی‌سازی شاخص‌های مدل مفهومی تحقیق استفاده شده و نهایتاً مدل مفهومی به طور کمی با استفاده از رویکرد قیاسی که در ایجاد فرضیات تحقیق لازم و ضروری است، مورد آزمون قرار گرفته است. تحقیق حاضر از جنبه هدف، کیفی - اکتشافی است و روش تحلیل آن، تکنیک دلفی است.

در این بخش از تحقیق با استفاده از روش کمی، برای آزمون مدل مفهومی اقدام خواهد شد. در این مرحله به مطالعه و بررسی اعتبار و نیکویی برازش مدل مفهومی پرداخته شده و فرصت برای شناسایی و کشف روابط بیشتر ایجاد شده و می‌تواند بالقوه مقیاس و گستره مطالعه را افزایش دهد و مبنایی برای تحقیقات آینده باشد. تحقیق حاضر در بخش کمی از جنبه هدف، از نوع تحقیقات توسعه‌ای - کاربردی و از جنبه روش گردآوری داده، توصیفی - پیمایشی است.

جامعه آماری تحقیق در بخش کیفی شامل اساتید و متخصصان حوزه عرصه خبر بوده که به صورت هدفمند انتخاب شده است (جهت تعیین ابعاد کلیدی). تعداد نمونه با

توجه به اشیاع تئوریک در حین انجام مصاحبه‌ها و تحلیل آن مشخص می‌گردد که تعداد آنها ۱۰ نفر برآورد گردیده است.

جدول ۳- آمار توصیفی در بخش کیفی

درصد فراوانی	فراوانی	مشخصه	
۰	۰	لیسانس	تحصیلات
۸	۱	فوق لیسانس	
۲۳	۳	دانشجوی دکتری	
۶۹	۶	دکتری و بالاتر	
۰	۰	۲۵-۳۰ سال	وضعیت سنی
۲۰	۲	۳۰-۴۰ سال	
۵۰	۵	۴۰-۵۰ سال	
۳۰	۳	بالای ۵۰ سال	
۱۰	۱	دانشجوی دکتری علوم ارتباطات	سمت و پست سازمانی
۲۰	۲	دانشجو دکتری مدیریت فرهنگی	
۲۰	۲	عضو هیئت علمی و استادیار علوم ارتباطات	
۲۰	۲	عضو هیئت علمی و استادیار رشته روزنامه نگاری	
۱۰	۱	دکترای علوم ارتباطات و فعال حوزه رسانه	
۱۰	۱	دکترای مدیریت فرهنگی و عضو هیئت علمی	
۱۰	۱	دکترای علوم اجتماعی و روزنامه نگار با سابقه	

بخش کمی، با توجه به ماهیت موضوعی مدل تحقیق و نظر اساتید، کلیه خبرنگاران سازمان‌های خبری است. جهت نمونه‌گیری کمی، با توجه به اینکه تعداد جامعه براساس آمار بدست آمده، حدود ۲۵۰۰ نفر بودند که با توجه به محدود بودن جامعه آماری، از فرمول کوکران برای تعیین نمونه استفاده شده است و روش نمونه‌گیری در این مرحله، تصادفی است. تعداد نمونه آماری با استفاده از فرمول کوکران ۳۳۳ نفر بدست آمده است.

جدول ۴- آمار توصیفی در بخش کمی

درصد فراوانی	فراوانی	مشخصه	
۲۳	۷۷	زن	جنسیت
۷۷	۲۵۶	مرد	
۰	۴۰	۲۵-۳۰ سال	وضعیت سنی
۱۸	۸۰	۳۰-۴۰ سال	
۶۹	۱۵۰	۴۰-۵۰ سال	
۱۳	۶۳	بالای ۵۰ سال	
۱۲	۴۰	لیسانس	تحصیلات
۵۹	۱۹۵	فوق لیسانس	
۱۷	۵۸	دانشجوی دکتری	

۱۲	۴۰	دکتری و بالاتر
----	----	----------------

بود از پرسشنامه حذف گردید. همه مقادیر آلفای کرونباخ بزرگتر از ۰,۷ است. پس می‌توان گفت که سازه‌های مورد استفاده در این مدل از سازگاری درونی بالایی برخوردار هستند.

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

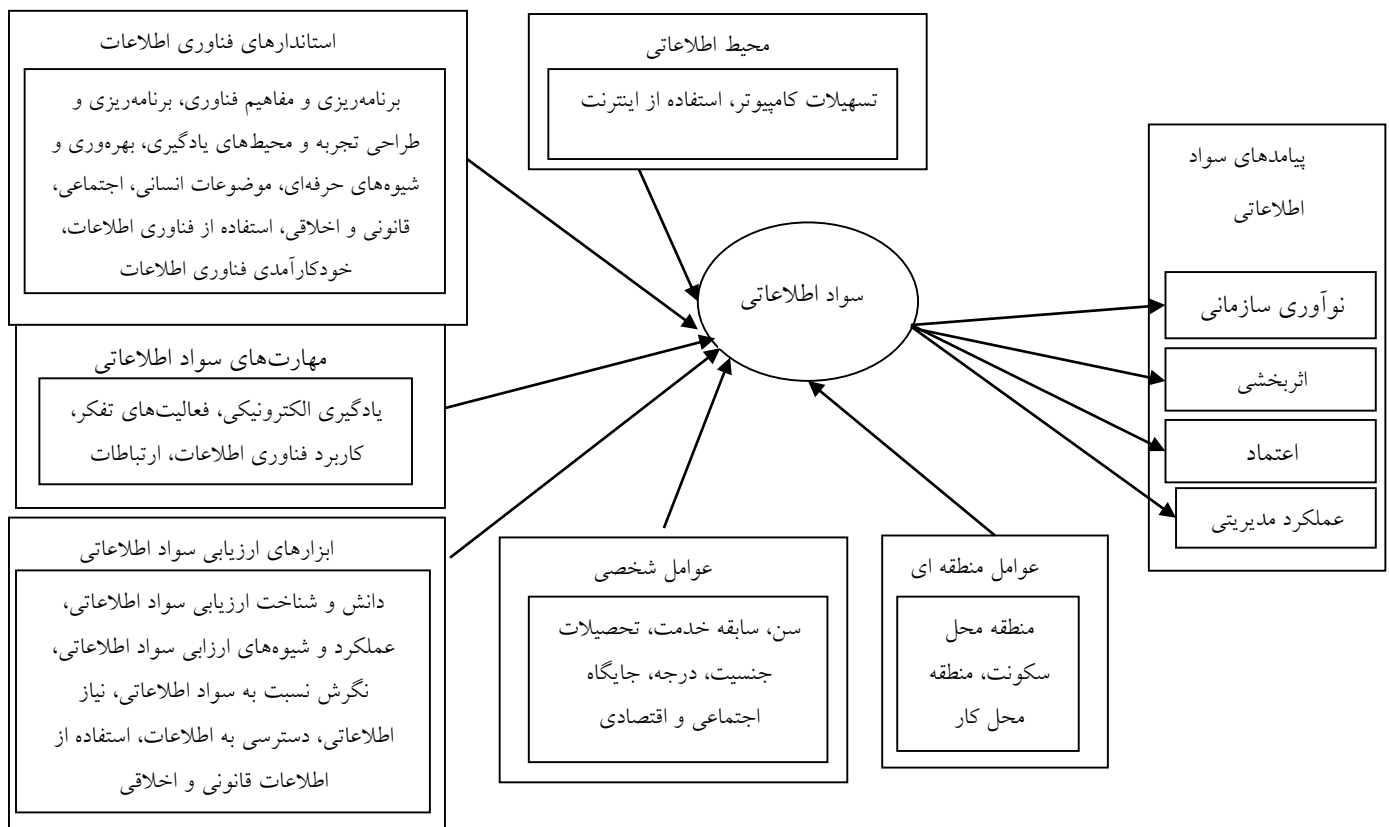
۱- روش تحلیل داده‌ها در فاز کیفی

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها در بخش کیفی در تحقیق حاضر به منظور شناسایی عوامل و مولفه‌های سواد اطلاعاتی از تکنیک دلفی استفاده شده است.

۲- روش تحلیل داده‌ها در فاز کمی

برای تجزیه و تحلیل علی مدل ارائه شده از تحلیل عاملی تأییدی و مدل معادلات ساختاری استفاده خواهد شد. برای پردازش داده‌ها نیز از نرم‌افزار SPSS و SMART PLS استفاده شده است.

در پژوهش حاضر بررسی روایی پرسشنامه با نظرخواهی از استاد راهنما، مشاور، متخصص و خبرگان آشنا به موضوع مورد بررسی، مورد تأیید قرار گرفت. از سوی دیگر روایی سازه نیز بوسیله آزمون تحلیل عاملی تأییدی آزمون شده که نتایج آزمون، روایی سازه را تأیید کرده است. به منظور تعیین پایایی پرسشنامه‌ها، از روش آلفای کرونباخ با استفاده از نرم‌افزار SPSS و پایایی ترکیبی، با استفاده از نرم‌افزار SMART PLS استفاده شده است. همان‌طور که گفته شد، سازگاری درونی هر کدام از سازه‌ها از طریق پایایی تعیین می‌شود برای این کار لازم است از آلفای کرونباخ برای بررسی پایایی درونی استفاده شود. در این تحقیق برای بررسی پایایی پرسشنامه، پیش آزمونی متشکل از ۳۰ پرسشنامه صورت گرفت و از پاسخ‌های دریافت شده، آلفای کرونباخ گرفته شده و سوالاتی که آلفای کرونباخ زیر ۰,۷

شکل ۱- مدل مفهومی (منبع: برگرفته از جدول شماره ۲ و مصاحبه با خبرگان)

پیش از آنکه روابط بین متغیرها را آزمون کنیم لازم است تا نرمال بودن متغیرها را بررسی کنیم. یکی از روش‌های بررسی ادعای نرمال بودن توزیع متغیر، استفاده از آزمون کولموگروف - اسمیرنوف است. نتایج این آزمون در جدول (۵) ارائه شده است.

جدول ۵- توزیع نرمال متغیرها

متغیرهای تحقیق	کولموگروف اسمیرنوف	مقدار معنی‌داری
استانداردهای فناوری اطلاعات	۳,۲۷۸	۰/۰۰۰
مهارت‌های سواد اطلاعاتی	۳,۲۲۱	۰/۰۰۰
ابزارهای ارزیابی سواد اطلاعاتی	۲,۸۱۱	۰/۰۰۰
عوامل شخصی	۴,۲۲۰	۰/۰۰۰
عوامل منطقه ای	۳,۰۹۴	۰/۰۰۰
محیط اطلاعاتی	۱,۷۵۲	۰/۰۰۰
سواد اطلاعاتی	۳,۳۱۰	۰/۰۰۰
پیامدهای سواد اطلاعاتی	۲,۷۳۴	۰/۰۰۰
نوآوری سازمانی	۲,۵۸۸	۰/۰۰۰
اثر بخشی	۳,۳۵۰	۰/۰۰۰
اعتماد	۳,۲۹۸	۰/۰۰۰
عملکرد مدیریتی	۳,۰۸۶	۰/۰۰۰

تفسیر: باتوجه به جدول شماره ۵ مشاهده می‌شود ضرایب متغیرهای پژوهش کمتر از ۰,۰۵ است بنابراین فرض H_0 را رد و فرض H_1 مورد پذیرش قرار می‌گیرد. بر این اساس، توزیع داده‌ها نرمال نیستند.

پیش از انجام تحلیل عاملی تاییدی، باید آزمون KMO جهت حصول اطمینان از کفایت نمونه‌گیری انجام شود. "مؤمنی" (۱۳۸۹) مقدار مناسب برای این شاخص را بالای ۰/۶ می‌داند.

جدول ۶- آمارهای اطمینان متغیرهای پژوهش

متغیرهای تحقیق	شاخص کفایت نمونه‌گیری	ضریب معناداری
استانداردهای فناوری اطلاعات	۰,۸۸۵	۰/۰۰۰
مهارت‌های سواد اطلاعاتی	۰,۷۷۵	۰/۰۰۰
ابزارهای ارزیابی سواد اطلاعاتی	۰,۹۰۳	۰/۰۰۰
عوامل شخصی	۰,۷۹۰	۰/۰۰۰
عوامل منطقه ای	۰,۶۲۵	۰/۰۰۰
محیط اطلاعاتی	۰,۶۵۰	۰/۰۰۰
سواد اطلاعاتی	۰,۷۳۸	۰/۰۰۰
پیامدهای سواد اطلاعاتی	۰,۶۳۳	۰/۰۰۰
نوآوری سازمانی	۰,۶۹۸	۰/۰۰۰
اثر بخشی	۰,۶۱۵	۰/۰۰۰
اعتماد	۰,۶۴۹	۰/۰۰۰

عملکرد مدیریتی	۰,۷۲۷	
----------------	-------	--

با توجه به جدول ۶ مقدار شاخص کفایت نمونه‌گیری برای هر یک از متغیرها بالای ۰/۶ و همچنین براساس جدول ۷ مقدار KMO مدل کلی از ۰/۶ بالاتر است. همچنین از آنجایی که سطح معناداری آزمون بارتلت مدل کمتر از مقدار خطای تحقیق (۰/۰۵) است بنابراین کفایت نمونه‌گیری مورد تأیید قرار می‌گیرد.

جدول ۷- آماره اطمینان کفایت داده‌های مدل کلی

شاخص کیفیت نمونه‌گیری		
کای اسکوتر	۴,۱۵۹	آزمون کرویت بارتلت
درجه آزادی	۱۵	
معناداری	۰,۰۰۰	

است که در جدول ۸ به آن اشاره شد. نوع دیگری از پایایی، پایایی ترکیبی است که اعتبار یک وسیله آزمایش پیچیده یا مجموعه کاملی از آزمون‌ها، مبتنی بر رابطه بین نمره مرکب که بازنمایی عوامل مختلفی است که در آزمون عملکرد واقعی نمایانده می‌شوند. مقادیر پایایی ترکیبی در جدول ۹ آمده است.

در مرحله بعد باید پایایی ابزارهای اندازه‌گیری (سازه‌ها) را بررسی کرد تا ببینیم آیا این سازه‌ها، که برای اندازه‌گیری و سنجش متغیر و صفتی ساخته شده در شرایط مشابه و در زمان یا مکان دیگر، نتایج مشابهی را حاصل می‌کند. به عبارت دیگر از خاصیت تکرارپذیری و سنجش نتایج یکسان برخوردار باشد. یک روش اندازه‌گیری پایایی، استفاده از ضریب آلفای کرونباخ

جدول ۸- آلفای کرونباخ

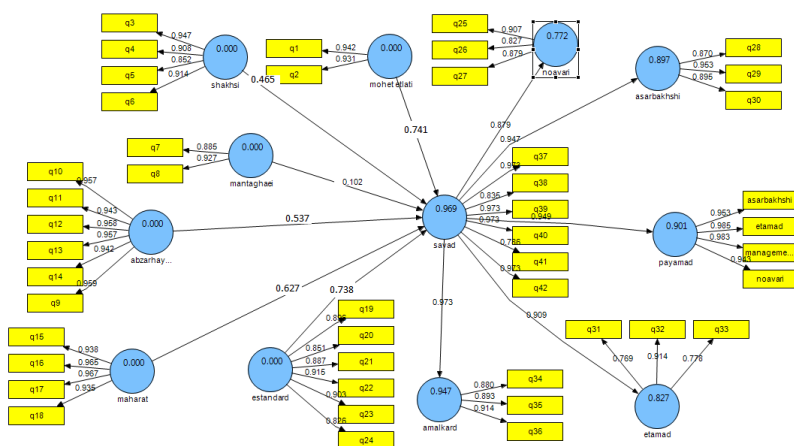
متغیرها	ضریب آلفای کرونباخ
استانداردهای فناوری اطلاعات	۰,۸۷۷
مهارت‌های سواد اطلاعاتی	۰,۹۰۷
ابزارهای ارزیابی سواد اطلاعاتی	۰,۹۶۱
عوامل شخصی	۰,۹۴۹
عوامل منطقه‌ای	۰,۹۶۰
محیط اطلاعاتی	۰,۹۵۳
سواد اطلاعاتی	۰,۸۶۱
پیامدهای سواد اطلاعاتی	۰,۸۷۸
نوآوری سازمانی	۰,۸۷۲
اثر بخشی	۰,۹۵۱
اعتماد	۰,۹۶۲
عملکرد مدیریتی	۰,۹۸۳

جدول ۹- پایایی ترکیب

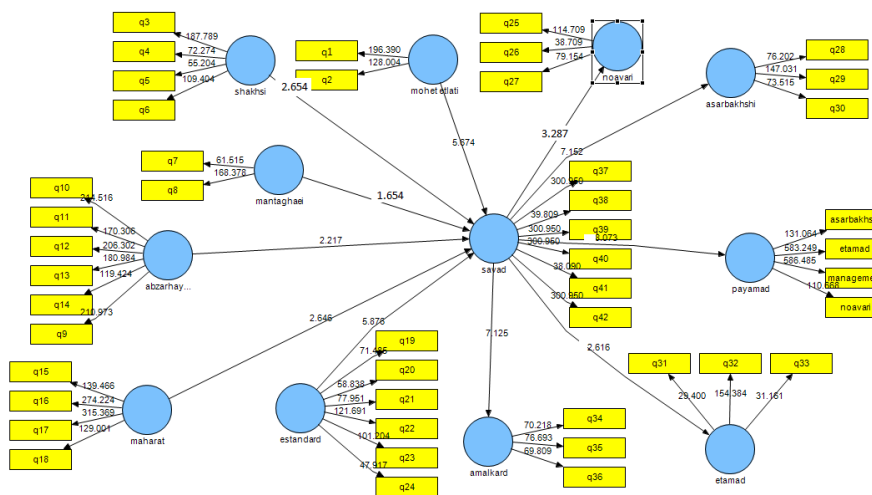
متغیرها	پایایی ترکیبی
استانداردهای فناوری اطلاعات	۰,۹۱۸۷۳۷
مهارت‌های سواد اطلاعاتی	۰,۹۳۲۹۴۳
ابزارهای ارزیابی سواد اطلاعاتی	۰,۹۷۲۸۳۰
عوامل شخصی	۰,۹۶۷۴۴۲
عوامل منطقه‌ای	۰,۹۷۴۰۶۹
محیط اطلاعاتی	۰,۹۶۴۶۴۴
سواد اطلاعاتی	۰,۹۱۵۲۵۰
پیامدهای سواد اطلاعاتی	۰,۹۱۶۵۴۴
نوآوری سازمانی	۰,۹۱۳۳۰۴
اثر بخشی	۰,۹۶۹۴۸۹
اعتماد	۰,۹۷۳۰۷۰
عملکرد مدیریتی	۰,۹۷۵۰۸۵

یا عدم وجود رابطه علی میان متغیرهای تحقیق و بررسی تناسب داده‌های مشاهده شده با مدل مفهومی تحقیق، فرضیه‌های تحقیق با استفاده از مدل معادلات ساختاری نیز آزمون شدند.

مقدار مطلوب CR بالاتر از ۰/۷ است. بنابراین تمامی سازه‌های تحقیق از مقدار مطلوب این معیار برخوردارند. پس از تعیین مدل‌های اندازه‌گیری، به منظور ارزیابی مدل مفهومی تحقیق و همچنین اطمینان یافتن از وجود

شکل ۲- تحلیل مسیر مدل مفهومی تحقیق در حالت تخمین استاندارد

شکل ۳- تحلیل مسیر مدل مفهومی تحقیق در حالت اعداد معناداری

همچنین ضریب R^2 برای بررسی برازش مدل ساختاری و معیار Q^2 برای قدرت پیش‌بینی مدل توسط محقق سنجیده شد و برای سنجش مدل کلی از معیار GOF استفاده گردید؛ که در جدول شماره ۱۰ نشان داده شده است.

جدول ۱۰- گزارش مربوط به معیار R^2 ، معیار Q^2 و معیار GOF

GOF			معیار Q^2			معیار R squares			متغیر
۰/۳۶	۰/۲۵	۰/۰۱	۰/۳۵	۰/۱۵	۰/۰۲	۰/۶۷	۰/۳۳	۰/۱۹	
قوی	متوسط	ضعیف	قوی	متوسط	ضعیف	قوی	متوسط	ضعیف	
۰,۸۶۵۵۰۱			۰,۶۳۰۴۹۶			۰,۹۲۸۷۱۹			سواد اطلاعاتی
			۰,۷۰۴۶۸۰			۰,۹۲۶۶۷۶			پیامدهای سواد اطلاعاتی
			۰,۷۳۵۵۹۶			۰,۹۴۱۵۹۳			نوآوری سازمانی
			۰,۶۵۴۶۸۰			۰,۹۶۴۹۶۴			اثربخشی
			۰,۶۵۲۲۸۰			۰,۸۵۴۹۵۴			اعتماد
			۰,۶۳۵۲۷۰			۰,۷۶۴۹۶۴			عملکرد مدیریتی

جدول ۱۱- نتایج فرضیه‌ها

نتیجه فرضیه	ضریب معناداری	ضریب مسیر	فرضیه	ردیف
تأیید	۵/۸۷۶	۰/۷۳۸	استانداردهای فناوری اطلاعات بر سواد اطلاعاتی تاثیر دارد.	۱
تأیید	۲/۶۴۶	۰/۶۲۷	مهارت‌های سواد اطلاعاتی بر سواد اطلاعاتی تاثیر دارد.	۲
تأیید	۲/۲۱۷	۰/۵۳۷	ابزارهای ارزیابی سواد اطلاعاتی بر سواد اطلاعاتی تاثیر دارد.	۳
تأیید	۲/۶۵۴	۰/۴۶۵	عوامل شخصی بر سواد اطلاعاتی تاثیر دارد.	۴

رد	۱/۶۵۴	۰/۱۰۲	عوامل منطقه‌ای بر سواد اطلاعاتی تاثیر دارد.	۵
تأیید	۵/۶۷۴	۰/۷۴۱	محیط اطلاعاتی بر سواد اطلاعاتی تاثیر دارد.	۶
تأیید	۸/۰۷۳	۰/۹۷۳	سواد اطلاعاتی بر پیامدهای سواد اطلاعاتی تاثیر دارد.	۷
تأیید	۳/۲۸۷	۰/۸۷۹	سواد اطلاعاتی بر نوآوری سازمانی تاثیر دارد.	۸
تأیید	۷/۱۵۲	۰/۹۴۷	سواد اطلاعاتی بر اثر بخشی تاثیر دارد.	۹
تأیید	۲/۶۱۶	۰/۹۰۹	سواد اطلاعاتی بر اعتماد تاثیر دارد.	۱۰
تأیید	۷/۱۲۵	۰/۹۷۳	سواد اطلاعاتی بر عملکرد مدیریتی تاثیر دارد.	۱۱

سواد اطلاعاتی خبرنگاران چگونه است؟

در پاسخ به سوال فوق، تحقیق حاضر دارای یازده فرضیه است که فرضیه H_0 به معنای تأثیر نداشتن و فرضیه H_1 به معنای تأثیر داشتن است.

فرضیه اول: استانداردهای فناوری اطلاعات بر سواد اطلاعاتی تاثیر دارد.

همان‌طور که از قبل اشاره شد معیار تأیید یا رد یک فرضیه در نظر گرفتن اعداد معناداری است و از آنجا که عدد معناداری فرضیه اول برابر $5/876$ و این مقدار بیشتر از $1/96$ می‌باشد بنابراین H_0 رد و فرضیه اول که تأثیر مستقیم و معنادار استانداردهای فناوری اطلاعات بر سواد اطلاعاتی را بررسی می‌کرد، تأیید می‌شود. در این فرضیه ضریب استاندارد مربوط به ارتباط استانداردهای فناوری اطلاعات و سواد اطلاعاتی $0/738$ می‌باشد. بنابراین فرضیه پژوهش مورد تأیید قرار می‌گیرد.

فرضیه دوم: مهارت‌های سواد اطلاعاتی بر سواد اطلاعاتی تاثیر دارد.

عدد معناداری فرضیه دوم برابر $2/646$ و این مقدار بیشتر از $1/96$ می‌باشد بنابراین H_0 رد و فرضیه H_1 که تأثیر مستقیم و معنادار مهارت‌های سواد اطلاعاتی بر سواد اطلاعاتی را بررسی می‌کرد، تأیید می‌شود. ضریب استاندارد مربوط به ارتباط مهارت‌های سواد اطلاعاتی و سواد اطلاعاتی $0/627$ می‌باشد. بنابراین فرضیه پژوهش مورد تأیید قرار می‌گیرد.

فرضیه سوم: ابزارهای ارزیابی سواد اطلاعاتی بر

سوال اول: عوامل و مولفه‌های سنجش سواد

اطلاعاتی خبرنگاران چیست؟

در این دور، اعضای پانل، با روش مطالعات کتابخانه‌ای که شامل بررسی ادبیات و پیشینه پژوهش بود به استخراج عوامل و مولفه‌های سواد اطلاعاتی پرداخته‌اند. در مجموع، عوامل و مولفه‌ها تعیین شدند. اهمیت هر مرحله را با میانگین بالای عدد ۴ تشخیص دادند که دارای تأثیر زیاد و خیلی زیاد هستند. همچنین، پاسخ دهندگان در مجموع ۷ عامل برای سواد اطلاعاتی و ۳۰ مولفه برای سواد اطلاعاتی مطرح کردند. از آنجا که عوامل مذکور به نوعی با عوامل ارائه شده در پژوهش‌های پیشین یکسان بودند، حذف شده و در مواردی با بعدهای موجود ترکیب یا جایگزین شدند. در پژوهش حاضر، روش دلفی در مجموع، در دو دور به انجام رسید. انحراف معیار پاسخ‌های اعضای پانل در دور اول درباره میزان اهمیت عوامل محاسبه شد. همچنین، مقدار ضریب کندال برای سنجش میزان اتفاق نظر خبرگان در دور اول برای عوامل سواد اطلاعاتی $0/643$ ، برای مولفه‌های سواد اطلاعاتی $0/418$ ، به دست آمد. مقدار ضریب کندال نیز میزان توافق و اجماع خبرگان در دور دوم برای عوامل سواد اطلاعاتی $0/740$ ، برای مولفه‌های سواد اطلاعاتی $0/760$ بدست آمده است که نشان می‌دهد هماهنگی بین دیدگاه‌ها وجود دارد. مقدار معناداری نیز $0/000$ محاسبه شده که نشان می‌دهد ضریب هماهنگی مشاهده شده، معنادار است.

سوال دوم: روابط بین عوامل و مولفه‌های سنجش

سواد اطلاعاتی تاثیر دارد .

عدد معناداری فرضیه سوم برابر $2/217$ و این مقدار بیشتر از $1/96$ می باشد بنابراین H_0 رد و فرضیه H_1 که تاثیر مستقیم و معنادار ابزارهای ارزیابی سواد اطلاعاتی بر سواد اطلاعاتی را بررسی می کرد، تأیید می شود. ضریب استاندارد مربوط به ارتباط ابزارهای ارزیابی سواد اطلاعاتی و سواد اطلاعاتی $0/537$ می باشد. بنابراین فرضیه پژوهش مورد تأیید قرار می گیرد

فرضیه چهارم: عوامل شخصی بر سواد اطلاعاتی تاثیر دارد.

عدد معناداری فرضیه چهارم برابر $2/654$ و این مقدار بیشتر از $1/96$ می باشد بنابراین H_0 رد و فرضیه H_1 که تاثیر مستقیم و معنادار عوامل شخصی بر سواد اطلاعاتی را بررسی می کرد، تأیید می شود. ضریب استاندارد مربوط به ارتباط عوامل شخصی و سواد اطلاعاتی $0/465$ می باشد. بنابراین فرضیه پژوهش مورد تأیید قرار می گیرد.

فرضیه پنجم: عوامل منطقه ای بر سواد اطلاعاتی تاثیر دارد.

عدد معناداری فرضیه پنجم برابر $1/654$ و این مقدار کمتر از $1/96$ می باشد بنابراین H_1 رد و فرضیه H_0 تأیید می شود. ضریب استاندارد مربوط به ارتباط عوامل منطقه ای و سواد اطلاعاتی $0/102$ می باشد. بنابراین فرضیه پژوهش رد می شود.

فرضیه ششم: محیط اطلاعاتی بر سواد اطلاعاتی تاثیر دارد.

عدد معناداری فرضیه ششم برابر $5/674$ و این مقدار بیشتر از $1/96$ می باشد. بنابراین H_0 رد و فرضیه H_1 که تاثیر مستقیم و معنادار محیط اطلاعاتی بر سواد اطلاعاتی را بررسی می کرد، تأیید می شود. ضریب استاندارد مربوط به ارتباط محیط اطلاعاتی و سواد اطلاعاتی $0/741$ می باشد. بنابراین فرضیه پژوهش مورد تأیید قرار می گیرد.

فرضیه هفتم: سواد اطلاعاتی بر پیامدهای سواد اطلاعاتی تاثیر دارد.

عدد معناداری فرضیه هفتم برابر $8/073$ و این مقدار بیشتر از $1/96$ می باشد. بنابراین H_0 رد و فرضیه H_1 که تاثیر مستقیم و معنادار سواد اطلاعاتی بر پیامدهای سواد اطلاعاتی را بررسی می کرد، تأیید می شود. ضریب استاندارد مربوط به ارتباط سواد اطلاعاتی و پیامدهای سواد اطلاعاتی $0/973$ می باشد. بنابراین فرضیه پژوهش مورد تأیید قرار می گیرد.

فرضیه هشتم: سواد اطلاعاتی بر نوآوری سازمانی تاثیر دارد.

عدد معناداری فرضیه هشتم برابر $3/287$ و این مقدار بیشتر از $1/96$ می باشد. بنابراین H_0 رد و فرضیه H_1 که تاثیر مستقیم و معنادار سواد اطلاعاتی بر نوآوری سازمانی را بررسی می کرد، تأیید می شود. ضریب استاندارد مربوط به ارتباط سواد اطلاعاتی و نوآوری سازمانی $0/879$ می باشد. بنابراین فرضیه پژوهش مورد تأیید قرار می گیرد.

فرضیه نهم: سواد اطلاعاتی بر اثر بخشی تاثیر دارد.

عدد معناداری فرضیه نهم برابر $7/152$ و این مقدار بیشتر از $1/96$ می باشد. بنابراین H_0 رد و فرضیه H_1 که تاثیر مستقیم و معنادار سواد اطلاعاتی بر اثربخشی را بررسی می کرد، تأیید می شود. ضریب استاندارد مربوط به ارتباط سواد اطلاعاتی و اثربخشی $0/947$ می باشد. بنابراین فرضیه پژوهش مورد تأیید قرار می گیرد.

فرضیه دهم: سواد اطلاعاتی بر اعتماد تاثیر دارد.

عدد معناداری فرضیه دهم برابر $2/616$ و این مقدار بیشتر از $1/96$ می باشد. بنابراین H_0 رد و فرضیه H_1 که تاثیر مستقیم و معنادار سواد اطلاعاتی بر اعتماد را بررسی می کرد، تأیید می شود. ضریب استاندارد مربوط به ارتباط سواد اطلاعاتی و اعتماد $0/909$ می باشد. بنابراین فرضیه پژوهش مورد تأیید قرار می گیرد.

فرضیه یازدهم: سواد اطلاعاتی بر عملکرد مدیریتی

تأثیر دارد.

اطلاعات، ابزارهای ارزیابی سواد اطلاعاتی، مهارت‌های سواد اطلاعاتی، عوامل شخصی، عوامل منطقه‌ای، عوامل منطقه‌ای محیط اطلاعاتی بر سواد اطلاعاتی تأثیر دارد و سواد اطلاعاتی بر پیامدهای سواد اطلاعاتی (نوآوری سازمانی، اثربخشی، اعتماد، عملکرد مدیریتی) تأثیر دارد. نتایج تحقیق حاضر با نتایج تحقیق لیو و چانگ (۲۰۱۰) [۲۵]، احمد و همکاران (۲۰۲۰) [۲۶]، نیک‌پور و همکاران (۱۳۹۱) [۲۴]، کوتوانیچ و همکاران (۲۰۱۵) [۱۹]، کوکلارو همکاران (۲۰۱۷) [۲۷]، شاهو و پورپور (۲۰۱۶) [۲۸]، جانسون گرو و همکاران (۲۰۱۶) [۲۹]، گودسیت (۲۰۲۰) [۳۱]، یانگ (۲۰۱۲) [۳۰]، ون و شین (۲۰۰۸) [۳۲]، راتقی و همکاران (۲۰۱۶) [۳۳]، لی و همکاران (۲۰۲۰) [۳۴] و زینتا و همکاران (۲۰۱۵) [۳۵] همسو است. جدول ۱۲ نتایج حاصل از بحث و مقایسه تحقیق را به صورت خلاصه نشان می‌دهد.

عدد معناداری فرضیه یازدهم برابر ۷/۱۲۵ و این مقدار بیشتر از ۱/۹۶ می‌باشد. بنابراین H_0 رد و فرضیه H_1 که تأثیر مستقیم و معنادار سواد اطلاعاتی بر اعتماد را بررسی می‌کرد، تأیید می‌شود. ضریب استاندارد مربوط به ارتباط سواد اطلاعاتی و اعتماد ۰/۹۷۳ می‌باشد. بنابراین فرضیه پژوهش مورد تأیید قرار می‌گیرد.

نتیجه‌گیری

تحقیق حاضر با هدف طراحی مدل سنجش سواد اطلاعاتی خبرنگاران انجام شده است. در تحقیق حاضر عوامل سواد اطلاعاتی شامل استانداردهای فناوری اطلاعات، مهارت‌های سواد اطلاعاتی، ابزارهای ارزیابی سواد اطلاعاتی، عوامل شخصی، عوامل منطقه‌ای، محیط اطلاعاتی است. در تحقیق حاضر استانداردهای فناوری

جدول ۱۲- جدول مقایسه‌ای نتایج پژوهش‌های گذشته با نتایج این پژوهش

ردیف	فرضیه	مقایسه با سایر تحقیقات
۱	استانداردهای فناوری اطلاعات بر سواد اطلاعاتی تأثیر دارد.	
۲	مهارت‌های سواد اطلاعاتی بر سواد اطلاعاتی تأثیر دارد.	
۳	ابزارهای ارزیابی سواد اطلاعاتی بر سواد اطلاعاتی تأثیر دارد.	
۴	عوامل شخصی بر سواد اطلاعاتی تأثیر دارد.	نتایج تحقیق حاضر با نتایج تحقیق لیو و چانگ (۲۰۱۰) [۲۵]، احمد و همکاران (۲۰۲۰) [۲۶]، نیک‌پور و همکاران (۱۳۹۱) [۲۴]، کوتوانیچ و همکاران (۲۰۱۵) [۱۹]، کوکلارو همکاران (۲۰۱۷) [۲۷]، شاهو و پورپور (۲۰۱۶) [۲۸]، جانسون گرو و همکاران (۲۰۱۶) [۲۹]، گودسیت (۲۰۲۰) [۳۱]، یانگ (۲۰۱۲) [۳۰]، ون و شین (۲۰۰۸) [۳۲]، راتقی و همکاران (۲۰۱۶) [۳۳]، لی و همکاران (۲۰۲۰) [۳۴] و زینتا و همکاران (۲۰۱۵) [۳۵] همسو است.
۵	عوامل منطقه‌ای بر سواد اطلاعاتی تأثیر دارد.	
۶	محیط اطلاعاتی بر سواد اطلاعاتی تأثیر دارد.	
۷	سواد اطلاعاتی بر پیامدهای سواد اطلاعاتی تأثیر دارد.	
۸	سواد اطلاعاتی بر نوآوری سازمانی تأثیر دارد	
۹	سواد اطلاعاتی بر اثربخشی تأثیر دارد.	

	سواد اطلاعاتی بر اعتماد تاثیر دارد.	۱۰
	سواد اطلاعاتی بر عملکرد مدیریتی تاثیر دارد.	۱۱

مناسب خبرنگاران سازمان‌های خبری در مرکز و سوابق درخشان وی باعث خواهد شد که همکاری‌اش در سازمان‌های خبری، وی را به منزله خبرنگاری لایق و رهبری اثربخش، در نظر بگیرند و پذیرای رویکردها، فرمان‌ها و راهکارهای وی در امور باشند.

با توجه به انتخاب مورد مطالعه در این پژوهش، پیشنهاد می‌شود محققان در تحقیقات آینده نسبت به گسترش دادن جامعه آماری و یا تغییر آن و آزمون نمودن مدل مفهومی طراحی مدل سنجش سواد اطلاعاتی خبرنگاران در دیگر حوزه‌ها همت گمارند. از آنجا توجه به اجرای تحقیق حاضر براساس ادعای محقق و به پشتوانه ادبیات موضوع، مزایا و منافع متعددی را برای کشور به ارمغان می‌آورد، پیشنهاد می‌گردد هر یک از متغیرهای مدل به طور جداگانه، موضوع رساله قرار بگیرد.

صورت‌بندی ارائه شده برای مدل مفهومی پژوهش یکی از چند صورت‌بندی متصور مدل براساس مفروضات ادبیات موضوع و انتظار محقق بوده که پس از مشورت با خبرگان امر و اساتید محترم، انتخاب گردید. به محققان آتی به ویژه پژوهشگران دیگر پیشنهاد می‌گردد که روابط علی موجود و مفروض را در سایر صورت‌بندی‌های احتمالی در دستور کار داشته باشند و خود را محدود به یک چارچوب ننموده و آنرا قطعی نپندارند. با عنایت به تجربی بودن پژوهش حاضر، یقیناً این پژوهش نیز مانند سایر فعالیت‌های تجربی خالی از عیب و نقص نبوده و محقق نیز در این مورد ادعایی ندارد.

محققین آینده برای پژوهش‌های آتی با رویکردی

به خبرنگاران سازمان‌های خبری پیشنهاد می‌شود دانش استراتژیک کافی در خصوص برنامه‌ریزی استراتژیک را تقویت نمایند و تعهد برای یادگیری مستمر و آگاهی‌های تخصصی به روز خبرنگاران سازمان‌های خبری به وجود آورند. بنابراین برای تقویت بعد دانش، باید جلساتی با حضور مدیران ارشد سازمان تشکیل و نسبت به تقویت این بعد، تصمیماتی مانند آموزش‌های ضمن خدمت، اختصاص ساعاتی از روز به مطالعه و تشویق آنها به یادگیری اتخاذ شود. بسترهایی را برای افزایش دانش عمومی با شرکت در دوره‌های آموزشی، مباحث روان‌شناسی و همچنین شناخت روش‌های تسهیم و یکپارچگی دانش و فواید این دوره‌ها برگزار کرد. در زمینه مدیریت دانش، اگر دانش در انحصار افراد یک سازمان قرار داشته باشد با ترک افراد برجسته از یک سازمان، دانش آن سازمان بی‌تردید از بین خواهد رفت. بنابراین سازمان‌ها در صورت سازمانی کردن دانش خود می‌توانند از آسیب‌پذیری در امان باشند.

خبرنگاران سازمان‌های خبری در صورت بروز مشکل در زمینه کاری خود باید بتوانند با اتکا به تجربه کاری خود، اقدام به حل مشکلات کنند. تجربه کاری در بخش‌های گوناگون، اندوخته‌ای خواهد بود که به موفقیت خبرنگاران سازمان‌های خبری در حل مشکلات کاری کمک می‌کند. ویژگی‌های فردی، ویژگی‌هایی هستند که هر خبرنگار در سازمان‌های خبری باید از آنها برخوردار باشد تا بتواند به منزله نامزد مقام ارشد، مدنظر قرار گیرد. اولین ویژگی فردی، دارا بودن وجهه مناسب و نفوذ در خبرنگاران سازمان‌های خبری است. وجهه

روند فناوری در راستای خط‌مشی سند چشم‌انداز بیست ساله کشور. مشهد، همایش آینده‌پژوهی در کتاب خانه‌های عمومی ایران، ۱۳۹۳.

نصیری، بهاره، عقیلی، سید وحید (۱۳۹۱). بررسی آموزش سواد رسانه‌ای در کشورهای کاندا و ژاپن، فصلنامه علمی پژوهشی نوآوری‌های آموزشی، ۴۱، ۱۳۹۱.

کرمی نامیوندی، سجاد (۱۳۹۵). طراحی الگوی سیاست‌گذاری آموزش سواد رسانه‌ای در نظام تعلیم و تربیت رسمی و عمومی کشور (پایان نامه کارشناسی ارشد مدیریت رسانه)، تهران: دانشگاه تهران، دانشکده مدیریت، ۱۳۹۵.

سجادی، عبدالله، دیندار، فیروز، ابراهیمی، چکاوک (۱۳۹۳). بررسی میزان تاثیر استرس و فشارهای روانی بر عملکرد خبرنگاران شهر تهران در ۵ خبرگذاری (دانا پرس، موج، خیر آنلاین، مهر و آنا)، سال ۹، شماره ۲۷، ۱۳۹۳.

اسماعیل‌زاده، پروانه، حسن‌زاده، محمد (۱۳۹۷). بررسی تأثیر سواد اطلاعاتی کاربران بر صحت اطلاعات منتشره در شبکه‌های اجتماعی مجازی، پژوهشنامه کتابداری و اطلاع‌رسانی، سال هشتم، شماره ۲، ۱۳۹۷، پیاپی ۱۶.

خاوری، سیدعبدالله، آراسته، حمیدرضا، جعفری، پرپوش (۱۳۹۶). تاثیر سواد اطلاعاتی اعضای هیأت علمی بر چابکی سازمانی دانشگاهی، فناوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی، سال هشتم، شماره یک، پیاپی ۲۹، ۱۳۹۶.

شفیعی نیک‌آبادی، محسن، صفوی جهرمی، گلابول (۱۳۹۶). تاثیر استفاده از ابزارهای فن‌آوری اطلاعات بر سواد اطلاعاتی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه‌های سراسری ایران، مدیریت و برنامه‌ریزی در نظام‌های آموزشی، دوره ۱۰، شماره ۱، ۱۳۹۶.

طبرسأ غلامعلی، شریفی، صدیقه، حسینی، سید

آینده‌پژوهانه نسبت به شناخت جنبه‌های جدیدی از مدل پژوهش تلاش نمایند.

در پایان پیشنهاد می‌گردد دانشجویان دکتری به روش‌های کیفی بیش از روش‌های کمی و تفکر خلاقانه بیش از مطالعات تطبیقی اهمیت دهند و نهضت تولید علم را در کشور پایدار نگاه دارند.

از مهم‌ترین موانع و محدودیت‌های انجام این پژوهش می‌توان به موارد زیر اشاره نمود:

- دسترسی به برخی از پایگاه‌های علمی خارجی به راحتی میسر نبوده و محقق مجبور به پرداخت هزینه و صرف وقت بسیار، برای بهره‌برداری از آنها گردید.

- به دلیل نوین بودن موضوع مورد بررسی، یافتن منابع مرتبط آسان نبود.

- همکاری ضعیف برخی از متخصصان سازمان‌های خبری در مصاحبه‌ها و پاسخ به سؤالات پرسشنامه دلفی و نیز طولانی‌تر شدن زمان فعالیت و همچنین عدم وجود نگاه پژوهش‌محور و علمی آنها به موضوع مورد بررسی، از دیگر محدودیت‌ها بود.

- عدم وجود مدل مشابه داخلی و خارجی، از محدودیت‌های دیگر این پژوهش محسوب می‌شود.

منابع

یارمحمدی، سمانه، اشرف گنجوی، فریده، زارعی، علی (۱۳۹۸). تحلیل شناختی عوامل موثر بر کاربرد فناوری اطلاعات براساس مدیریت تغییر در وزارت ورزش و جوانان جمهوری اسلامی ایران، جلد ۱۳، شماره ۴، ۱۳۹۸.

قربانی، سعید، صلواتیان، سیاوش، اعتمادنیا، عمار (۱۳۹۸). آینده‌نگاری و اولویت‌گذاری فناوری‌های کلیدی اطلاعات و ارتباطات در حوزه انتشار برای سازمان صدا و سیما، سال ۳۰، شماره ۱۱۷، ۱۳۹۸.

دلبری، سهیلا، موسوی، فریبا، قاسمی، علی حسین (۱۳۹۳). منابع آینده کتاب خانه‌های عمومی با تاکید بر

validation of the information literacy assessment in connectivism learning environment for undergraduate students. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. 2015 Feb 12.

Hermida A (2012). Social journalism: Exploring how social media is shaping journalism. *The handbook of global online journalism*. 2012 Jun 25.

Taylor A, Dalal HA (2017). Gender and information literacy: Evaluation of gender differences in a student survey of information sources. *College & Research Libraries*. 2017 Apr 19.

Wilson C, Grizzle A, Tuazon R, Akyempong K, Cheung CK (2014). Media and information literacy curriculum for teachers. UNESCO Publishing; 2014 Dec 31.

Johnston B. Towards the information literate graduate: rethinking the undergraduate curriculum in business studies.

American Library Association. Association of College and Research Libraries. Information literacy competency standards for higher education. 2009:2-3.

Al-Surmi A, Cao G, Duan Y (2020). The impact of aligning business, IT, and marketing strategies on firm performance. *Industrial marketing management*. 2020 Jan 1.

Liao CH, Chang HS (2010). Explore the influences to Taiwan students' information literacy with the Urban-rural differences from the perspective of globalization. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. 2010 Jan 1.

Ahmad F, Widen G, Huvila I (2020). The impact of workplace information literacy on organizational innovation: An empirical study. *International Journal of Information Management*. 2020 Apr 1.

Çoklar AN, Yaman ND, Yurdakul IK (2017). Information literacy and digital nativity as determinants of online information search strategies. *Computers in human behavior*. 2017 May 1.

Shao X, Purpur G (2016). Effects of information literacy skills on student writing and course performance. *The Journal of Academic Librarianship*. 2016 Nov 1.

Johnson-Grau, G, Archambault, S G,

احمد (۱۳۹۵). بررسی تأثیر سواد اطلاعاتی کارکنان بر چابکی سازمان، مدیریت منابع انسانی دانشگاه جامع امام حسین (ع)، سال ۸، شماره ۲، ۱۳۹۵.

علی‌نژاد، مهرانگیز، سرمدی، محمد رضا، زندگی، بهمین، شبیری، سید محمد (۱۳۹۳). سطح سواد اطلاعاتی و نقش آن در فرایند آموزش الکترونیکی دانشجویان. تحقیقات اطلاع رسانی و کتابخانه‌های عمومی، ۲(۶۵)، ۱۳۹۰.

عبداللهی، معصومه، جوکار، عبدالرسول (۱۳۹۳). بررسی وضعیت سواد اطلاعاتی کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان فارس، نشریه تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی (پیام کتابخانه سابق)، شماره ۷۹، ۱۳۹۳.

نوکاریزی محسن، دهقانی، کلثوم (۱۳۹۲). تأثیر مهارت‌های سواد اطلاعاتی بر خود کارآمدی دانشجویان دانشگاه بیرجند، پژوهش نامه کتابداری و اطلاع رسانی، ۳(۲)، ۱۳۹۲.

نیک‌پور، امین، منظری توکلی، علیرضا و رجائی‌نژاد، مهدی (۱۳۹۱). بررسی رابطه بین سواد اطلاعاتی کارکنان و اثر بخشی سازمانی در سازمان‌های دولتی شهر کرمان. فرایند مدیریت و توسعه، ۲۵(۳)، ۱۳۹۱.

Zhu S, Yang HH, MacLeod J, Yu L, Wu D (2019). Investigating teenage students' information literacy in China: A social cognitive theory perspective. *The Asia-Pacific Education Researcher*. 2019 Jun.

Hatlevik OE, Throndsen I, Loi M (2018). Gudmundsdottir GB. Students' ICT self-efficacy and computer and information literacy: Determinants and relationships. *Computers & Education*. 2018 Mar 1.

Petermanec Z, Šebjan U (2017). Evaluation components of information literacy in undergraduate students in Slovenia: An experimental study. *Library & Information Science Research*. 2017.

Kultawanich K, Koraneekij P, Na-Songkhla J (2015). Development and

Rohatgi A, Scherer R, Hatlevik OE (2016). The role of ICT self-efficacy for students' ICT use and their achievement in a computer and information literacy test. *Computers & Education*. 2016 Nov 1.

Lee T, Lee BK, Lee-Geiller S (2020). The effects of information literacy on trust in government websites: Evidence from an online experiment. *International Journal of Information Management*. 2020 Jun 1.

Zenita R, Sari RN, Anugerah R, Said J (2015). The effect of information literacy on managerial performance: the mediating role of strategic management accounting and the moderating role of self efficacy. *Procedia Economics and Finance*. 2015 Jan 1.

یادداشت

Acosta, E. S & McLean, L (2016). Patience, persistence, and process: Embedding a campus-wide information literacy program across the curriculum. *The Journal of Academic Librarianship*.

Yang F (2012). Exploring the information literacy of professionals in safety management. *Safety science*. 2012 Feb 1.

Goodsett, M (2020). Best practices for teaching and assessing critical thinking in information literacy online learning objects. *The Journal of Academic Librarianship*.

Wen JR, Shih WL. Exploring the information literacy competence standards for elementary and high school teachers. *Computers & education*. 2008 Apr 1.

---

¹Webber & Johnson

²Hatlevik